

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด ผู้วิจัยขอสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. ขอบเขตของการวิจัย
4. ขั้นตอนของการวิจัย
5. สรุปผลการศึกษาวิจัย
6. อภิปรายผลการศึกษาวิจัย
7. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน

3. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ได้เรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนที่ได้เรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดในระดับร้อยละ 80

4. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน ประกอบด้วย

2.1 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกสะอาด

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านโคกสะอาด

2.3 นักเรียนโรงเรียนบ้านโคกสะอาด

2.4 ผู้ชำนาญเรื่องสหกรณ์

3. ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 8 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนนี้ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี จำนวน 1 ห้อง

5. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ดำเนินการทดลองในโรงเรียนบ้านโคกสะอาด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ระยะเวลา 10 สัปดาห์ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

6. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

6.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน

6.2 ตัวแปรตาม มีดังนี้

6.2.1 ประสิทธิภาพของหลักสูตร

6.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.2.3 ทักษะการปฏิบัติงาน

6.2.4 เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน

ขั้นตอนของการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาดที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพความต้องการของโรงเรียน โดยการศึกษาสารสนเทศของโรงเรียน สภาพโดยทั่วไป ข้อมูลครู จำนวนนักเรียน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และโครงสร้างอัตราเวลาเรียนของแต่ละวิชา ศึกษาความต้องการของชุมชน โดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และประชาชนในหมู่บ้านเขตบริการ เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นและความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์จากเอกสาร ตำรา บทความ สื่ออินเทอร์เน็ต และจากการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 ศึกษาหลักสูตรและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบและรายละเอียดในองค์ประกอบของหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.3 ยกร่างหลักสูตร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ตลอดจนศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติมและการสหกรณ์ มาเป็นพื้นฐานในการยกร่างหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.4 ยกร่างเอกสารประกอบหลักสูตร เป็นการสร้างเอกสารต่างๆ ประกอบหลักสูตรนำไปใช้จริงในห้องเรียน ได้แก่ คู่มือการใช้หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้หลักสูตรดำเนินการโดยนำองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรมา พิจารณาสร้างเอกสารที่จะช่วยทำความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ มาจัดทำ แผนการเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ กระบวนการเพื่อนำหลักสูตรไปสู่ห้องเรียน เอกสารประกอบหลักสูตรดังกล่าว จะทำให้ การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 การตรวจสอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร โดยการนำ หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและให้ คำแนะนำด้านหลักสูตร สาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบประเมิน ความสมบูรณ์ของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการ พิจารณาแก้ไขให้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น สภาพชุมชน ปรากฏว่า หลักสูตรมีความ เหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, $SD = 0.24$) เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพเหมาะสม ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.6 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรก่อนนำไป ทดลองใช้ โดยการนำคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขทั้ง หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด มีดังนี้

การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำเอาแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น ตามจุดหมาย สาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของหลักสูตรใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ใน สถานการณ์จริง เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่ สร้างขึ้นว่าสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎี ทักษะปฏิบัติ และมีเจตคติต่อ

การเรียนหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยการทดลองกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 8 คน

1.7 ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ได้ทำการทดสอบโดยข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นการทดสอบก่อนเรียน

1.8 ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด ทั้งนี้หาสาระที่เป็นความรู้ด้านทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งการเสริมสร้างเจตคติเกี่ยวกับสหกรณ์นักเรียนให้กับกลุ่มทดลอง โดยทำการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ใช้เวลาสอน 20 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยร่วมกับผู้ชำนาญเรื่องสหกรณ์ เป็นผู้สอนและได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ พร้อมทั้งทดสอบระหว่างเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบ แบบฝึกหัด และฝึกปฏิบัติงานเพื่อเป็นคะแนนในระหว่างสอน

1.9 หลังทดลองการใช้หลักสูตร ทำการทดสอบโดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวัดเจตคติต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน ของนักเรียนหลังทำการเรียนการสอน จากนั้นนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ดังนี้

1) นำผลการสอบในระหว่างเรียนและคะแนนฝึกทักษะการปฏิบัติงานในระหว่างเรียนมาเปรียบเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียน ซึ่งมีคะแนนด้านความรู้และด้านการปฏิบัติงานเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2) นำผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบโดยทดสอบด้วยการทดสอบวิลคอกชัน

3) นำผลการประเมินทักษะปฏิบัติมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 80

4) นำผลการวัดเจตคติต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน หลังการทดลองใช้หลักสูตรมาวิเคราะห์ค่าตามมาตรฐานค่า

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. หลักสูตรหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.72$, $SD= 0.24$) และมีประสิทธิภาพ 89.38/84.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดคือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าอยู่ในระดับร้อยละ 91.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

4. เจตคติต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.53$, $SD = 0.52$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาดที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 89.38/84.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดคือ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตามขั้นตอนคือ 1) ศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาสภาพความต้องการของโรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ หลักสูตรและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร เพื่อวิเคราะห์ความต้องการ การสัมภาษณ์ผู้ชำนาญเรื่องสหกรณ์ทำให้ได้รับความรู้ และการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามขั้นตอนที่ถูกต้องและได้ข้อมูลตามต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2535, หน้า 77-79) ที่กล่าวว่า การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานทำให้ทราบข้อเท็จจริงหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม 2) การพัฒนาหลักสูตรโดยได้ยกร่างหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมซึ่งผลการตรวจสอบอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การทดลองใช้หลักสูตร โดยได้สร้างเครื่องมือได้แก่แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะปฏิบัติงานสหกรณ์นักเรียน และแบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อการเรียน โดยใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่า IOC ที่ความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมทุกข้อ 4) การประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 95) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือ การพิจารณาเปรียบเทียบและตัดสินใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ในระบบหลักสูตรว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีความสอดคล้องระหว่างมาตรฐาน ความมุ่งหวังและการปฏิบัติจริงเพียงใด มีผลกระทบอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำหลักสูตรนั้นมาปรับปรุงให้ดีขึ้นและประยูร บุญใช้ (2548, หน้า 1) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึงการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจหาข้อบกพร่องหรือปัญหาเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นหรือตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ ซึ่งลักษณะดังกล่าวถือเป็นการวางแผนและเตรียมการสอนได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของการเรียนรู้เรื่องดังกล่าว

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อ 2 คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ จันปุม (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องการทอผ้าด้วยเส้นใยฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของบ้านปงเป๋ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนโพนทราย จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ผ่านการเรียนของหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของอนัญญา คุสกุล (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเรื่องเกลือสินเธาว์บ้านพระซอง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนครพนม เขต 1 จำนวน 38 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียน สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดทำสาระการเรียนรู้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

3. ผลการวัดทักษะปฏิบัติงานผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 91.87 ของคะแนนเต็ม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 นักเรียนมีทักษะปฏิบัติงานที่เรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดในระดับร้อยละ 80 ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอนของกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ตลอดจนได้รับคำแนะนำจากผู้ชำนาญเรื่องสหกรณ์ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้จัดกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน ไม่ว่าจะ เป็นขั้นที่ 1 ขั้นการแนะนำ เป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียน การพูดคุยซักถาม การเสนอความคิดเห็นถึงเนื้อหาสาระที่เรียน ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดย

ใช้เพลง เกม และมีส่วนร่วมในการเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ชั้นที่ 3 ชั้นสรุป ร่วมกันสรุปข้อบกพร่องของนักเรียนให้แก่ไขปรับปรุงข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงานของตนเอง ชั้นที่ 4 ชั้นประเมินผล ปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ร่วมกันสรุปองค์ความรู้ เชื่อมโยง ความรู้เก่าไปสู่ความรู้ใหม่ การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีการนำเสนอผลงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีทักษะ การปฏิบัติงานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งสอดคล้องกับสัปดาห์ที่ 2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้กิจกรรม สหกรณ์ โรงเรียนขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การดำเนิน กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกิดทักษะและกระบวนการในการทำงานที่ดี และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสม่ำเสมอ จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม สหกรณ์ที่จะช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆ ต่อไป เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาดของนักเรียนหลังเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, $SD = 0.52$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 4 เจตคติของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยเน้นให้นักเรียนเห็นคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ของการสหกรณ์นักเรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนการสอน เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากผู้ชำนาญเรื่องสหกรณ์ที่มีความรู้ความสามารถ มีการเตรียมการเรียนการสอนมี กิจกรรมที่หลากหลายตามแผนการจัดการเรียนรู้ มีสื่อและแหล่งเรียนรู้จากของจริงให้ นักเรียนได้สัมผัส ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนได้ร่วมมือกันปฏิบัติงานช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหา ครูและผู้ชำนาญเรื่องสหกรณ์ได้เสริมแรงโดยการให้ความสนใจ กล่าว ชื่นชมให้กำลังใจ ทำให้ผู้เรียนตั้งใจและเรียนรู้อย่างมีความสุข นอกจากจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงขึ้นแล้วยังส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนตามหลักสูตรรายวิชา เพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาดอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิจิตรา ทีสุกะ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การทอ

ผู้จัดทำมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาน้อย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า เจตคติของนักเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับสูงมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของโสพิน ปั่นกาญจนนาโต (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากทุ่งสว่าง ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษารายงานพบว่า เป็นการดำเนินงานกิจกรรม สหกรณ์แบบครบวงจร ภายใต้แนวคิดและความสำเร็จผลในการที่จะดำเนินงานด้านสหกรณ์ มาเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในชุมชน การศึกษาความพึงพอใจ ของสมาชิกอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

- 1.1 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนควรศึกษา รายละเอียดของหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด
- 1.2 การนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ไปใช้อาจยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมโดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติงานที่เน้นให้ ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ โดยครู และผู้ชำนาญเรื่องสหกรณ์เป็นผู้กระตุ้น จูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ
- 1.3 ครูผู้สอนควรเตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ และประสานงานกับผู้ ชำนาญเรื่องสหกรณ์ด้านต่างๆ ให้พร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษา

- 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติมเกี่ยวกับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรโดยให้การสนับสนุนและเผยแพร่หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาดแก่ครูผู้สอน เพื่อนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาดกับกลุ่มตัวอย่างอื่นเพื่อเปรียบเทียบผลการใช้และสร้างพื้นฐานการประกอบอาชีพแก่นักเรียน อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน

3.2 ควรศึกษาตัวแปรตามในด้านต่างๆเช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาในท้องถิ่น และความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น